

TO KATA MATΘAION AΓION EYANGΓEΛION

Het Heilige Evangelie volgens Matthaïos

Genealogie van Jehsoe Christus volgens Matthaïos

Matthaïos hoofdstuk 1

¹ Papyrus van geboorte van Jehsoe Christus, van zoon Dabid, van zoon Abraäm:

² Abraäm verwekte toen Isaäk;

en Isaäk verwekte toen Jakoob;

en Jakoob verwekte toen Joeda en de verwanten van hem.

³ en Joeda verwekte toen Phares en Zara uit Thamar;

en Phares verwekte toen Esroom;

en Esroom verwekte toen Aram;

⁴ en Aram verwekte toen Aminadab;

en Aminadab verwekte toen Naäsoon;

en Naäsoon verwekte toen Salmoon;

⁵ en Saalmon verwekte toen Boöz uit Rachab;

en Boöz verwekte toen Obed uit Roeth;

en Obed verwekte toen Jessai;

⁶ En Jessai verwekte toen Dabid de koning.

Dabid de koning verwekte toen Solomoon uit die van Oerias.

⁷ En Solomoon verwekte toen Roboäm;

en Roboäm verwekte toen Abia;

en Abia verwekte toen Asa;

⁸ en Asa verwekte toen Josaphat;

en Josaphat verwekte toen Joram;

en Joram verwekte toen Ozias.

⁹ Ozias verwekte toen Joätham;

en Joätham verwekte toen Achaz;

Achaz verwekte toen Ezekias.

¹⁰ Ezekias verwekte toen Manasse.

Manasse verwekte toen Amoon;

en Amoon verwekte toen Josias.

¹¹ Josias verwekte toen ten tijde van de Babylonische ballingschap Jechonias en zijn verwanten.

¹² Jechonias verwekte toen Salathiël na de ballingschap van Babylon;

en Salathiël verwekte toen Zorobabel;

¹³ en Zorobabel verwekte toen Abioed;

en Abioed verwekte toen Eliakeïm;

en Eliakeïm verwekte toen Azoor;

¹⁴ en Azoor verwekte toen Zadook;

en Zadook verwekte toen Acheïm;

en Acheïm verwekte toen Elioed;

¹⁵ en Elioed verwekte toen Eleazar;

en Eleazar verwekte toen Matthan;

en Matthan verwekte toen Jakoob;

¹⁶ en Jakoob verwekte toen Joseph de man van Maria;

Uit *Maria* werd toen die Jehsoe verwekt, die Christus genoemd wordt.

¹⁷ Dus alle generaties van Abraäm tot aan Dabid zijn veertien generaties;

Ook veertien generaties van Dabid tot aan de Babylonische ballingschap;

en veertien generaties van de Babylonische ballingschap tot aan Christus.

Van geboorte tot een nakomeling is één generatie.

Dan vanaf die nakomeling tot een nakomeling uit die nakomeling is ook één generatie.

En dan zo door. Zo zijn het van Abraäm tot Christus tweeënveertig generaties.

¹⁸ Maar de verwekking van Jehsoe Christus, die was op een andere manier:

Kerstverhaal volgens Matthaios

vervolg van Matthaios hoofdstuk 1

Hoewel zijn moeder Maria door Jozef ten huwelijk gevraagd was, werd er vooraf aan hun “samenkomen” ontdekt, dat *Maria iets* “in de buik” had uit de Heilige Geest.

¹⁹ Maar haar man Joseph, die is rechtvaardig.

Ook wil hij haar nu niet voor schut zetten.

Hij wilde het liefst in het geheim nu [van] haar scheiden.

²⁰ Terwijl *Joseph* die dingen zelf in het hart overlegde...

LET OP!

...kwam er een boodschapper van de Almachtige omlaag en verscheen toen aan in een droom.

Die *boodschapper* zei: Joseph, *jij bent* een zoon van David.

Wordt nu niet ongerust jouw vrouw Maria tot je te nemen, want die nu in haar is, wordt uit Geest verwekt: het is Heilig

²¹ *Maria* zal een zoon baren

en jij zal zijn naam Jehsoe noemen,

want hij zal zijn volk redden, weg van hun zonden.

²² Dit heeft allemaal plaatsgevonden.

Op die manier zou *hetgene dat* toen door de Almachtige werd aangekondigd, doormiddel van de profeet, dan vervuld worden. Omdat die *profeet* zei: ...

²³ LET OP! .

..De ongehuwde vrouw zal *iets* “in de buik” hebben en die zal een zoon baren en zij zullen de naam Emmanoël aan hem geven. Dat is te vertalen als: God is met ons.

²⁴ Joseph werd toen uit zijn slaap gewekt,

en hij deed toen *dat wat* de boodschapper van de Almachtige toen aan hem bevolen *had*: die nam toen zijn vrouw tot zich.

²⁵ En *Joseph* “leerde haar niet beter kennen”, niet tot aan zij haar eerstgeboren zoon baarde. *Joseph* gaf hem toen de naam: JEHSOE.

Matthaios hoofdstuk 2

¹ De verwekking van Jehsoe was te Bethleëm in Judea, was in de dagen van Herodes de koning.

LET OP!

In precies diezelfde tijd kwamen Magiërs vanuit het Oosten naar Jeruzalem.

Deze Magi waren toen beroemde meesters van de waarzeggerij uit Perzië.

² Die *magiërs* vroegen: Waar is de koning van de Joodse mensen, die nu geboren wordt?

Want wij zagen in het Oosten zijn ster.

En toen gingen wij *om* aan hem de voetkus *te* geven.

De voetkus is een Oosters gebaar om de gekusde als koning te erkennen.

En Grieken kussen de voeten bij goden.

³ Dit dan horend, raakte Herodes de koning in opschudding en heel Jeruzalem toen met hem.

⁴ Ook bracht die alle opperpriesters en de schrijvers van het volk samen.

Hij hoorde hen zelf uit van waar de Christus verwekt zou kunnen worden.

⁵ En die zeiden toen aan hem: ...te Bethleëm in Judea, want *zó* is *er* geschreven door de profeet:

⁶ Jij! Bethleëm, grond van Joeda!

Jij bent op geen enkele manier de minste te midden van de leiders van Joeda;

want iemand die leidt – *een leider* – zal van uit jou komen,

Eén die een herder – *een verzorger* – zal zijn van mijn volk Israel.

⁷ Herodes nodigde op dat moment in het geheim de magiërs uit.
Hij verkreeg van hen exact de tijd van die [uit]zichzelf verschenen ster.

⁸ En hen dan naar Bethleëm sturend, sprak hij toen:

Wanneer jullie gegaan zijn, *doe* dan nauwkeurig onderzoek ontrent het kindje!

Maar wanneer jullie het dan vinden, breng er dan aan mij verslag van uit!

Zodat dan ook ik dan gaand, de voetkus kan gaan geven aan hem.

⁹ En de toehoorders van de koning werden dan aangespoord.

EN LET OP!

De ster die zij toen in het Oosten zagen, leidde hen vóór.

Die ging tot die toen bleef staan, boven waar het kindje was.

¹⁰ Terwijl zij de ster toen zagen, werden zij verheugd met uitzinnig grote blijdschap.

¹¹ En toen tot in de woning komend,

zagen zij het kindje met zijn moeder Maria.

Zij openden toen hun bevoorrading

en brachten cadeaus naar hem toe:

goud en libanon en mirre.

De libanon is een wierookboom, waarvan de hars vroeger werd gebruikt als reukoffer voor de goden.

Mirre is een geurige balsemhars met een bittere smaak

en werd vroeger gebruikt voor balsemen van doden, ook bij heiliging, maar ook als zalf.

¹² En de *magiërs* ontvingen in een droom een bericht,

om nu niet terug te keren richting Herodes.

Zij gingen toen terug *over* een andere weg naar hun streek.

¹³ Terwijl *de magiërs* terug op weg gingen...

LET OP!

...verschijnt een boodschapper van de Almchtige in een droom aan Joseph.

Die *boodschapper* zegt:

Wanneer jij gewekt wordt, neem dan het kindje en zijn moeder en vlucht naar Egypte.

En wees daar zolang als ik het aan jou zeg.

Want Herodes is van plan het kindje te zoeken, om zelf te doden.

¹⁴ En toen *Joseph* wakker werd,

nam hij 's nachts het kindje en zijn moeder

en ging toen op weg naar Egypte.

¹⁵ En hij was daar tot aan het levenseinde van Herodes.

Op die manier zou *hetgene dat* toen door de Almchtige werd aangekondigd, *doormiddel* van de profeet, dan vervuld worden. Omdat die *profeet* zei:

Ik riep toen mijn zoon uit Egypte.

¹⁶ Herodes nam op dat moment waar dat hij belazerd werd door de magiërs.

Hij werd toen zeer verbitterd. En door opdracht te geven, doodde *Herodes* alle jongetjes in Bethleëm en in al haar grensgebieden, tweejarig en jonger. *Dat deed hij* op basis van de tijd die hij toen exact verkreeg van de magiërs.

¹⁷ Het gene aangekondigd door de profeet Jeremia werd toen op dat moment vervuld.

Omdat *profeet Jeremia* zei:

¹⁸ Er werd toen een stemgeluid in Rama gehoord.

Gejammer en gehuil en veel geklaag.

Rachel, die huilt *om* haar kinderen.

Zij wilden er niet bijgeroepen worden,

omdat zij *er* niet zijn.

¹⁹ En omdat Herodes ten einde liep...

LET OP!

...verschijnt een boodschapper van de Almachtige in een droom aan Joseph in Egypte.

²⁰ Die zegt: Wanneer jij gewekt wordt, neem dan het kindje en zijn moeder en ga naar *het* grondgebied van Israel.

Want de zoekers van de ziel van het kindje zijn gestorven.

²¹ En toen *Joseph* wakker werd, nam hij het kindje en zijn moeder en ging toen naar *het* grondgebied van Israel.

²² Maar wanneer hij hoorde dat Archelaos de koning van Judea is in plaats van zijn vader Herodes, werd hij erg bang daar dan naar *toe* te gaan. Maar *hij* ontving in een droom een bericht, om naar de delen van Galilea op weg te gaan. *Archelaos was na Herodes de Grote koning van Judea, Samaria en Idumea geworden – drie van de vier landsdelen van Israel – dus niet van Galilea.*

²³ Toen Joseph *daar* aankwam vestigde hij in een stad die Nazareth genoemd wordt.

Op die manier zou *hetgene dat* toen door de profeten werd aangekondigd, dan vervuld worden: dat die een Nazoreeër genoemd zal worden.

Veel gestelde vragen

Waarom staan er Griekse woorden aan het begin van ieder bijbelboek?

Dat is de originele titel zoals die in het Grieks stond. De onderzoeker die deze Griekse tekst heeft kunnen samenstellen, heeft ook onderzoek naar de oorspronkelijke titels van de teksten gedaan. Deze Griekse titel was de originele begintitel.

Er staan ook hoofdstuktitels in de tekst. Zijn die ook origineel?

Nee, die titels zijn door de vertaler eraan toegevoegd. Ze geven een thema aan en kunnen bijvoorbeeld gedurende feestdagen voorgelezen of aan anderen doorgestuurd worden. Ook is het handig voor het verder bestuderen en vergelijken van teksten, omdat de ene schrijver de dingen anders verteld dan de andere. De hoofdstuktitel verteld dan een gebeurtenis "...volgens...". Deze kunnen dan later in de thematische inhoudsopgave teruggevonden worden.

Waarom staan er getallen naast de tekst?

De getallen zijn versregel-nummers. Hierdoor kan er naar een bepaald stukje van de tekst verwezen worden. Wanneer iemand iets over het Nieuwe Testament schrijft, worden er soms versregelnummers genoemd. Deze versregels kunnen dankzij deze nummers opgezocht worden.

Stonden deze getallen ook in de oorspronkelijke Griekse grondtekst?

Nee en toch ook ja. De onderzoeker die deze Griekse tekst oorspronkelijk heeft samengesteld in 1550 heeft dit later gedaan. Stefanus – Robert Ettiene – woonde in Frankrijk en stelde deze Griekse grondtekst samen op basis van allerlei manuscripten (handgeschreven papieren). Deze manuscripten waren allemaal fragmenten die vanaf de eerste schrijvers (Matthias, Mark, Lukas, Johannes, Paul, Peter, Jakob, Joeda) steeds overgeschreven tot het einde van de Middeleeuwen. Door het overschrijven onstonden regelmatig schrijffouten. Frans boekdrukker Robert Estienne onderzocht alle toen bekende handgeschreven fragmenten en maakte er een gedrukte samenstelling van. Later zijn er ook andere onderzoekers geweest, waaronder de onderzoeker Frederick Scrivener die het werk van Robert met anderen vergeleek. Hieruit blijkt dat het werk van Robert Estienne uiterst waardevol was. Robert bracht de laatste jaren van zijn leven door in het Zwitserse Geneve, waar hij – dus pas later – de versregelnummers aan zijn Griekse tekst toevoegde.

Waarom zijn sommige woorden schuin gedrukt?

Soms is het nodig om een tekst te duidelijker te maken door een woord toe te voegen. Dit zijn woorden die buiten de normale grammatica-regels om er bij zijn gezet. Dit kan komen omdat de originele zin te lang was en opgedeeld is. Dan moet er een woord toegevoegd worden om de zin beter leesbaar te maken. Maar het kan ook extra informatie zijn, die door vertaling voor de vertaler wel bekend is geworden, maar in de vertaling niet terugkomt. Deze informatie wordt er dan schuingedrukt bij gezet.

Waarom staat er soms LET OP! midden in het verhaal?

Dat is een interessant verhaal. Traditioneel vertalen andere bijbelvertalers daar "zie".

In het Grieks eindigen woorden allemaal op een speciale manier. De laatste letters zijn anders. Dat worden 'uitgangen' genoemd. Deze uitgangen vertellen hoe het woord gebruikt wordt, bijvoorbeeld:

- wat voor soort woord is het?
- is het mannelijk of vrouwelijk?
- hoeveel zijn er van iets?
- waar wordt het woord voor gebruikt?

In dit geval is het woord een 'imperatief': een gebiedende wijs. Dat is een bevel of een opdracht.

Het Griekse woord dat er staat, betekent "waarnemen", maar kan ook met "kijken", "horen" of "ruiken" vertaald worden. Bij een bevel of opdracht, zou men dus beter: "kijk!" kunnen vertalen, dan een "zie". Griekse woordenboeken geven aan dat het als 'imperatief' vaak ook met "opletten" vertaald wordt. De schrijver plaatst deze midden in het verhaal om de aandacht te trekken van de lezer, omdat er een belangrijk detail genoemd gaat worden. Daarom: "LET OP!".

Waarom staan bepaalde stukjes in de tekst tussen "aanhalingstekens"?

Deze stukjes zijn letterlijk vertaald, maar in het dagelijks leven noemen we die dingen niet zo. Bijvoorbeeld: iets "in buik hebben" betekent dat iemand zwanger is, maar de Grieken gebruikte daar het woord *maag* of *buik* voor met het woordje *in* ervoor. Dus: in buik.

Bij "samenkomen" of "leerde haar niet beter leren kennen" gaat het erom dat Joseph en Maria nóg geen sex gehad hebben, wat normaal nodig is voor het krijgen van iets "in de buik". Maar dit zijn letterlijke vertalingen.

Waarom staat er in het bijbelboek ‘Evangelië van Matthaios’ hoofdstuk 2, dat “magiërs” naar Bethleëm komen, in plaats van “wijzen”?

In het Grieks staat er “magoi”. Dit wordt normaal vertaald met “magiërs”. Een ander feit is, dat dit zelfde woord ook in het Griekstalige Oude Testament (de LXX) gebruikt wordt, in het bijbelboek van de profeet Daniël. De Magi zijn de adviseurs van de koning. De Magi zijn een priesterklasse en zijn tegelijk ook de wetenschappers. Een Magus is een Perzisch priester en wijze, een meester (magiër) in Perzische waarzeggerij.

Het zelfde Griekse woord voor “magiër” wordt in het bijbelboek Handelingen (13:6-8) ook traditioneel vertaald met tovenaars. In dit geval wordt het nu in deze vertaling overal met magiër vertaald, omdat dit feitelijk veel correcter is.

Waarom geven magiërs in het bijbelboek ‘Evangelië van Matthaios’ een voetkus aan baby Jehsoe Christus?

Traditioneel wordt er vertaald dat ze de baby komen “aanbidden”. Nu is dat in feite ook aanbidden, maar in de oude Oosterse en ook de Griekse cultuur betekende dit veel meer. Het is een Oosters gebaar om jezelf aan iemand te onderwerpen en te erkennen als koning. Bij de Grieken was het iets wat men uitsluitend bij goden deed of als men iemand als een god zag. Dit weten we dankzij andere Griekse teksten en onderzoekers die hierover aantekeningen in academische woordenboeken hebben gezet, zie dan προσκυνέω (vertaling: voetkus geven / ik geef de voetkus).

De magiërs hebben dus zijn geboorte door waarzeggerij of uitleg van dromen voorspeld en erkennen hem als hun koning en wellicht ook als hun god.

Voor verdere studie:

Nu kan er verder naar het Griekse woord voor “voetkus-geven” gekeken worden. Het woord προσκυνέω (uitspraak: proskuneoo) bestaat uit: προσ- (pros) + -κυν- (kun) + -ω (oo). προσ is een richting, bijvoorbeeld “aan”. Het woord κυν heeft met honden te maken. De ω is een uitgang van dit woord. Het zegt iets over wie iets doet en die is dus per situatie anders. Het zou dus ook vertaald kunnen worden met “ik stel mij als een hond op naar (iemand)”. Al wordt aan κυν ook wel de betekenis van “(iemand) kussen” gegeven.

Voor wie meer onderzoek wil doen, kan eens onderzoek doen naar het Latijnse woord “adoratie”.

Met dank aan Wim voor enkele taalkundige correcties.

– Vertaler Vincent